Lietas Nr. C13038117
Lietvedības Nr. C-0381-17

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Dobelē 2017.gada 6.jūnijā

Dobeles rajona tiesa
tiesnese I.Kovaļova
ar tiesas sēdes sekretāri L.Līvmani,

piedaloties prasītājai /pers. C/, atbildētājai /pers. D/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. C/ maza apmēra prasībā pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu un /pers. D/ pretprasībā pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu un atbrīvošanu no pienākuma uzturēt māti.

Aprakstošā daļa

2017.gada 18.janvārī /pers. C/ pamatojoties uz Civillikuma 188.pantu, cēla tiesā maza apmēra prasību pret atbildētāju /pers. D/ par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu, kurā lūgts palielināt uzturlīdzekļu summu uz 840 EUR gadā no 2017.gada janvāra.

Prasības pieteikumā cita starpā norādīts, ka prasītājai ārsta apmeklējumiem, zāļu iegādei, komunālo maksājumu kārtošanai, sadzīves vajadzībām nepieciešams palielināt uzturlīdzekļu summu no 2017.gada janvāra 840 EUR gadā. Aprēķinā norādīts, ka prasītājas ienākumi 2016.gadā bija pensija 240 EUR, uzturlīdzekļi 40 EUR, kas gadā sastāda 3 360 EUR. Izdevumi gadā ir komunālie maksājumi 750 EUR, elektrības maksājumi ar boileru 360 EUR, gāze (propāna) 108 EUR, televizors (ekonomiskā paka) 108 EUR, zāles ekzēmas ādas mīkstināšanai 48 EUR, zāles iekaisumiem rokās un kāju pēdās 264 EUR, sirds zāles 36 EUR, kataraktas profilaksei acu pilieni 36 EUR, higiēnas pakas 24 EUR, receptes, ārsta apmeklējumi, ceļa izdevumi, norīkojums uz Stradiņa slimnīcas izmeklējumiem (proktologs, dermatologs) 37 EUR. Personiskai higiēnai nepieciešami zobu pasta, ziepes, šampūni, veļas mazgāšanas līdzekļi 124 EUR apmērā, kas kopā gadā sastāda 2 003 EUR. Prasītājai dzīvošanai paliek 113,08 EUR mēnesī.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.[21] pantu, atbildētājai uz viņa deklarēto dzīvesvietu 2017.gada 16.februārī nosūtīts prasības pieteikuma noraksts rakstveida paskaidrojumu sniegšanai, kurā izskaidrotas pušu civilprocesuālās tiesības.

2017.gada 28.februārī tiesā saņemts /pers. D/ paskaidrojums, kurā atbildētāja norāda, ka prasību neatzīst, jo kopš iepriekšējā lēmuma taisīšanas viņas ienākumi ir būtiski samazinājušies, viņas apgādībā ir nepilngadīgs bērns, atbildētāja īrē dzīvokli, pildot tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu maksājumu, viņai nākas ierobežot un atteikties no izglītības pasākumiem dēlam.

2017.gada 28.februārī tiesā saņemts /pers. D/ pretprasības pieteikums, kurā pamatojoties uz Civillikuma 177., 179., 188.pantu, Likuma par izglītību 4.pantu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 7.pantu, 9.panta 2.apakšpunktu, 10.panta 1., 3. apakšpunktu un 24.pantu, lūgts samazināt uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumu līdz 10 EUR mēnesī no prasības par uzturlīdzekļu palielināšanu iesniegšanas brīža; lūgts atbrīvot no pienākuma uzturēt māti no 2017.gada aprīļa.

Ar Dobeles rajona tiesas 2017.gada 6.marta lēmumu, pretprasības pieteikums pieņemts izskatīšanai.

Pretprasības pieteikumā cita starpā norādīts, ka 2016.gada 25.februārī Dobeles rajona tiesa taisīja spriedumu civillietā par uzturlīdzekļu piedzīšanu par labu prasītājai, kas ir viņas māte, nosakot, ka atbildētājai jāveic ikmēneša uzturlīdzekļu maksājums 40 EUR apmērā par labu prasītājai. Spriedums tapa vadoties no atbildētājas ienākumiem, kas gūti laika periodā līdz 2015.gada maijam un mātes ienākumiem par to pašu periodu. 2016.gadā atbildētājas ikmēneša ienākumi ir būtiski samazinājušies un atbildētāja nespēj veikt uzturlīdzekļu maksājumu neradot kaitējumu sev un aizgādībā esošam dēlam. Atbildētāja ienākumi 2016 gadā janvārī 698 EUR, februārī 637 EUR, martā 444 EUR, aprīlī 430 EUR, maijā 577 EUR, jūnijā 725 EUR, jūlijā 812 EUR, augustā 700 EUR, septembrī 356 EUR, oktobrī 203 EUR, novembrī 580 EUR, decembrī 580 EUR. Kopējie ienākumi 2016.gadā ir 6 742 EUR, kas mēnesī vidēji sastāda 562 EUR. Sadalot ienākumus uz atbildētāju un apgādībā esošo dēlu - tie ir 281 EUR mēnesī uz personu. Rīgas pilsētā maznodrošinātas personas statusu piešķir saskaņā ar Noteikumiem Nr.202, ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu, ja tās ienākumi katram ģimenes loceklim pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz 320 EUR trīs mēnešus pēc kārtas. Lai arī gada griezumā vidējais ienākums atbilst maznodrošinātā statusa iegūšanai, atbildētāja nevar saņemt statusu, jo periodiski dēla uzturēšanai saņem uzturlīdzekļus no dēla tēva, līdz ar ko maznodrošinātā iegūšanas viņa statusam neatbilst. Atbildētājas īpašumā ir automašīna, kas nepieciešama darba vajadzībām, tās iegādei paņemts kredīts 2016.gada sākumā. Papildus atbildētāja bija spiesta paņemt kredītu ikdienas izdevumu segšanai un aizdevumus no draugiem pēc 2016.gada septembra, kad uzbrukumā guva bojājumus, ārstējās slimnīcā un divus mēnešus atbildētājai bija darba nespējas lapa, ienākumi saruka, bet izdevumi par ārstēšanos sastādīja vairāk kā 300 EUR.

Bērna vajadzībām atbildētāja saņem valsts pabalstu 11 EUR un tiesas noteiktos uzturlīdzekļus dēlam 180 EUR (no 2016.gada augusta). Uzturlīdzekļus saņem periodos, kad dēla tēvs strādā algotu darbu un veic maksājumu labprātīgi. Periodos, kad uzturlīdzekļi netiek maksāti, saņem maksājumus no UGF ar valstī noteikto minimumu, kas tiek izmaksāti ar divu līdz trīs mēnešu novēlošanos vai no tiesu izpildītāja vēršanās ar piedziņu uz

dēla tēva ienākumiem. Līdz ar ko uzturlīdzekļus nevar uzskatīt par regulāru un garantētu ienākumu.

Atbildētājas īpašumā nav nekustamā īpašuma, tādēļ savām un dēla vajadzībām īrē divistabu dzīvokli. Lai to nodrošinātu un saglabātu, saskaņā ar īres līgumu atbildētājai jāveic no 2016.gada novembra ikmēneša maksājums 250 EUR par īri, vidēji 65 EUR par komunālajiem pakalpojumiem, vidēji 55 EUR par elektrību (dzīvoklī nav pilsētas siltā ūdens, boileris) un 3 EUR par gāzi. Vidēji 368 EUR mēnesī. Atbildētājas aizgādībā ir divpadsmit gadus vecs dēls, ar tiesas lēmumu dēla ikdienas aizgādība un dzīvesvieta ir noteikta pie atbildētājas. Ar tēvu dēls netiekas. Patreiz ir ierosināta krimināllieta pret bērna tēvu par ielaušanos dzīvoklī, uzbrukumu un vardarbību ar mērķi atbildētāju nogalināt – viņai dēla klātbūtnē nodarīti vidēji smagi miesas bojājumi. Dēļ veselības stāvokļa pasliktināšanās, atbildētāja bija spiesta samazināt darba slodzi un atteikties no otras darba vietas, līdz ar to viņai ir viena darba vieta no 2016.gada septembra un alga pašreiz ir 580 EUR mēnesī. Dēls ir atzīts cietušo psihiskā un emocionālā vardarbībā. Dēls apmeklē psihoterapeitu reizi pusotrā mēnesī, lieto zāles. Dēlam pēc uzbrukuma ir parādījusies sajūta, ka viss ir netīrs, jo uzbrukuma laikā atbildētāja zaudēja daudz asiņu un tās bija visur. Dēlam ir nepieciešamība ik dienu mazgāt drēbes, kopt māju, mazgāties pašam. Līdz ar to elektrības patēriņš ir stipri palielinājies. Dēls ir nervozs un atbildētāja kā vien var cenšas viņam palīdzēt, lai novērstu domas ir mazinātu satraukumu. Būtu vēlams viņu aizvest prom, varbūt mainīt dzīvesvietu, bet atbildētājas materiālais stāvoklis to nepieļauj un nopelnīt patreiz vairāk viņa nevar. Atbildētāja pilnībā īsteno dēla aprūpi un aizsardzību, saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likumu. Atbildētājai ir jānodrošina bērnam dzīvesvieta, pilnvērtīgi dzīves apstākļu, uzturs, apģērbs. Izglītība un jānodrošina bērna attīstība respektējot individualitāti un attīstot spējas. Izdevumi bērna vajadzībām ir izglītība: internets, kas nepieciešams dēlam skolai, mūzikas skolai un interešu izglītībai, tai skaitā TV, mēnesī izmaksā 21 EUR (TV un internetu izmanto atbildētāja arī savām vajadzībām), ikmēneša izdevumi telefonsarunu apmaksai ir 6,50 EUR mēnesī. Papildus atbildētāja dod dēlam kabatas naudu dzērienu, jogurtu un uzkodu iegādei ap 2 EUR dienā, kad dēls apmeklē skolu un mūzikas skolu. Izdevumi skolas lietām - rakstāmlietas, burtnīcas, obligātā literatūra, interešu izglītības žurnāli, grāmatas, skolas soma, sporta soma, sporta apavi, sporta tērps, skolas ekskursijas un citi ar izglītību saistīti izdevumi gada laikā sastāda virs 200 EUR. 2015.gadā dēls uzsāka mācības mūzikas skolā un izmaksas ir 15 EUR mēnesī un 2,58 EUR par mūzikas instrumenta īri. Mācībām nepieciešamā aprīkojuma iegāde gadā ap 60 EUR (burtnīcas, rakstāmlietas, notis, soma trompetei un citas). Obligātais svētku tērps koncertiem un eksāmeniem - balts krekls, melnas uzvalka bikses, kurpes ap 60 EUR. Vidēji mēnesī 80 EUR. Veselības aprūpe: ģimenes ārsta un speciālistu apmeklējumi rindas kārtībā ir bezmaksas, dēlam ir nepieciešamas brilles. Tās tiek iegādātas divos gados mainot tās dēļ bojājumiem un redzes izmaiņām dēlam augot. Briļļu cena ir ap 40 EUR. Atbildētāja iegādājās arī medikamentus pēc ārsta norādēm astmas profilaksei slimošanas laikā - ventolin, deguna pilieni, preparāti citiem saslimšanas gadījumiem - paracetamols vai antibiotikas smagākām infekcijām, vitamīni, ārstniecības tējas, apsēji, plāksteri traumām, ziede psoriāzes apsārtumu mazināšanai un citi. Reizi 4.gados atbildētāja veic profilaktisko poti pret ērču encefalītu. Potes cena ap 28 EUR. No 2016.gada oktobra dēls apmeklē psihoterapeitu, vizītes cena 15 EUR un lieto zāles 3,50 EUR. Vidēji mēnesī nepieciešami 30 EUR. Pārtikas, higiēnas precēm un citiem sadzīves un saimniecības preču iegādei atbildētāja mēnesī tērē ap 220 EUR sev un dēlam. Vidēji mēnesī tiek tērēti 120 EUR. Dēls gadā aug ap 10 cm, līdz ar to apavi un drēbes ir piemēroti apmēram gadu, izņemot gadījumus, kad drēbes un apavi tiek sabojāti saplēšot, sasmērējot vai kā citādi. Dēlam ir nepieciešami, bez veļas un ikdienas drēbēm, kas nav āra drēbes, 2 starpsezonas jakas, ziemas jaka, 2 pāri sporta apavu, maiņas apavi skolai, 2 vasaras apavi, 2 starpsezonas un ziemas apavu pāri. Periodiski reizi 2-3 gados atbildētāja iegādājas dēlam riteni (lietots 60-70 EUR), 2016. gadā, izceļot no iegādātā aprīkojumu klāsta kā būtiskāko un nepieciešamo, tika iegādātas futbola un basketbola bumbas, brilles peldēšanai, *penny boards*. Vidēji mēnesī 35 EUR.

Augstākminētais preču un pakalpojumu apraksts ir iekļaujams pamatvajadzību sarakstā, cenas ir vidējas vai zemas. Iespēju robežās atbildētāja iegādājas akcijas preces, preces ar atlaidēm. Dēlam ir bezmaksas pārvietošanās Rīgas teritorijā ar sabiedrisko transportu. Klases ekskursiju ceļa izdevumi jāsedz vecākiem. Gadījumos, kad nepieciešams doties uz pasākumiem, kas saistīti ar veselības aprūpi, skolas vai izglītības pasākumiem kopā ar dēlu, atbildētāja izmanto privāto automašīnu. Vidēji degvielas izdevumi obligātajiem pasākumiem sastāda ap 10 EUR mēnesī. Degvielas patēriņš ir ap 11 litriem pilsētas teritorijā. Līdz ar to degvielai tiek izlietoti 15,5 litri par 5 apmeklējuma reizēm pie psihoterapeita, kas sastāda ap 17 EUR. Ģimenes ārsts un Šarlotes poliklīnika, kur apmeklē speciālistus oftalmologu, LOR, dermatologu un citus 3-4 reizes gadā, atrodas 5 km no mājas. Mūzikas skola atrodas 3 km attālumā no dzīvesvietas. Izdevumi degvielai nepārsniedz izdevumus, kas būtu radušies, ja tiktu izmantots sabiedriskais transports. Iespēju robežās atbildētāja cenšas dēlu pēc skolas sagaidīt, vismaz periodā kamēr nav sprieduma krimināllietā. Līdz ar to vidēji mēnesī izglītības un medicīnas aprūpes nodrošināšanai un citiem pasākumiem, kas nodrošina pilnvērtīgu dēla attīstību, mēnesī ceļa izdevumiem tiek tērēti vidēji 25 EUR.

Izdevumu sadaļā nav iekļautas mēbeles, elektrotehnika un citas ilgtermiņā lietojamas lietas, kas dēlam nepieciešamas dzīvošanai, mācību un citu procesu nodrošināšanai, lai dēls iegūtu pilnvērtīgu iespēju normālai attīstībai. Rēķinot mēbeles ilgterminam, var pieņemt, ka tie ir aptuveni 10 EUR mēnesī.

Kopā dēla uzturēšanai, izglītībai un interešu izglītības nodrošināšanai nepieciešami vismaz 305 EUR mēnesī. Lai apmaksātu dēla mācības mūzikas skolā atbildētāja vērsusies pēc palīdzības pie sava tēva, kurš sedza mācību maksas parādu par četriem mēnešiem un atbildētāja nevar uzrādīt samaksu apliecinošu dokumentu, jo pati to neveica.

Patreiz ar saviem ienākumiem atbildētāja nevar apmaksāt visus izdevumus, kas saistīti ar dzīvesvietas nodrošināšanu, pārtikas iegādi dēla nodrošināšanu ar obligāto izglītību un mācībām mūzikas skolā. Tāpēc viņa paņēmusi aizdevumus 700 EUR kredītiestādē un 360 EUR eiro apmērā no draugiem pēc 2016.gada septembra, atbildētāja izsmēlusi bankas piešķirto patēriņa kredītu.

Lai realizētu sprieduma par uzturlīdzekļu maksājumiem izpildi prasītājai, atbildētāja spiesta samazināt izdevumus sev un dēlam. Vienīgais no kā atbildētāja var atteikties bez pamatvajadzībām, ir mūzikas skola. Tomēr atbildētāja uzskata, ka tādējādi tiktu būtiski apspiesti bērna talanti un liegta iespēja attīstīties atbilstoši dēla spējām. Šobrīd nodarbības mūzikas skolā ir arī kā terapijas veids un iespēja būt citā vidē un mazāk domāt par notikušo uzbrukumu. Uzturlīdzekļu maksājuma samazināšana atbilstoši atbildētājas ienākumu samazinājumam vai atbrīvošana no pienākuma uzturēt māti finansiāli, dotu iespējas iesākt parādu atmaksu un ieguldīt vairāk līdzekļu dēla izglītībā, psihiskās veselības atgūšanā un citās vajadzībās, kas ir ne tikai atbildētājas vēlme un dēla vajadzības, bet arī likumā noteiktās.

Realizējot līdzšinējā tiesas lēmuma par uzturlīdzekļu ikmēneša maksājumiem 40 EUR prasītājai, atbildētāja var uzturēt sevi un nevar pilnībā realizēt likumā noteikto aprūpi par aizgādībā esošo dēlu. Atbildētājai nav īpašumu, kas dotu viņai iespēju gūt papildus ienākumus vai ieņēmumus tos realizējot. Atbildētājai ir pilni 50 gadi un iespēju robežās viņa meklēs iespējas atrast labāk atalgotu darbu vai strādāt vairākos. Apmeklējot darbu rodas izdevumi ceļam, pusdienošanai ārpus mājas, un citi izdevumi, kas nepieciešami lai noturētos sociāli un ekonomiski aktīvajā vidē. Arī skolēnam ir būtiski piedalīties pasākumos kopā ar vienaudžiem - apmeklēt kino un citus kultūras pasākumus, iedalīties sacensībās un sporta nometnēs, kas ir prasa lielus izdevumus.

Atbildētāja norādījusi, ka prasītāja neizrāda sapratni un neskatoties uz to, ka bija informēta par atbildētājas materiālo stāvokli, vērsās pie tiesu izpildītāja, kad atbildētāja nevarēja izpildīt pirmo uzturlīdzekļu maksājumu, jo bija jāsedz arī tiesas izdevumi. Rezultātā atbildētājai nācās segt arī tiesu izpildītāja pakalpojuma apmaksu.

Atbildētāja regulāri saņem sms un telefonzvanus no /pers. C/ ar draudiem, kas vērsti pret viņu un arī dēlu. Šajos ziņojumos vairākkārt ir izskanējuši draudi doties uz dēla mācību iestādi un iesaistīt skolas vadību. Saistībā ar tiem atbildētāja vērsusies policijā, kura atzinusi, ka ir noticis likuma pārkāpums un ar prasītāju veiktas pārrunas. 2016.gada septembrī atbildētāja vērsās pie prasītājas ar lūgumu nomaksāt uzturlīdzekļus par augustu pēc tam, kad viņa iznāks no slimnīcas. Prasītāja ir atbildētājas dēla vecāmāte, bet nekādā veidā neatbalsta savu mazdēlu un nav to darījusi arī iepriekš. Vēstulē prasītāja ir norādījusi, ka nevēlas ar atbildētāju uzturēt nekādas attiecības, ka viņas mērķis ir radīt atbildētājai neizturamus dzīves apstākļus un panākt, lai viņa veic

regulārus maksājumus. /pers. C/ nevēlas saņemt no atbildētājas cita veida palīdzību kā vien finansiālu. Civillikumā nav noteikts, ka bērniem ir jārūpējas par saviem vecākiem tikai finansiāli. Prasītāja nevēlas uzturēt attiecības, līdz ar ko nevēlas saņemt cita veida atbalstu, bet tikai finansiālu.

Ņemot vērā mātes attieksmi pret atbildētāju un viņas dēlu, attieksmi pret atbildētāju viņas bērnībā un pēdējā laikā, atbildētāja uzskata, ka viņas māte nepilda savu pienākumu pilnīgā tā izpratnē un nav pildījusi to arī iepriekš. Bez likumā noteiktajiem pienākumiem apgādāt ar bērnu materiālajām vērtībām un izglītību, katra vecāka pienākums ir dot mīlestību, drošības sajūtu, emocionālu līdzsvaru un attīstīt bērna iemaņas atbilstoši tā spējām, uzturēt ģimeniskas saites un sniegt atbalstu, ko mana māte nav darījusi. Atbildētāja bērnībā biju pakļauta fiziskai un emocionālai vardarbībai, ko apliecina psihologa atzinums. Māte savu pienākumu pildījusi daļēji - realizējot likumā noteiktos pienākumus - nodrošinot manu uzturu un obligāto izglītību.

Atbildētāja norādījusi, tagad, kad viņa pati audzina dēlu, viņa spēj pilnvērtīgāk izprast cik necilvēcīga attieksme bija pret viņu. Pamatojoties uz to, atbildētāja pieļauj, ka tiesai ir likumīgs pamats viņu atbrīvot no pienākuma uzturēt māti, jo māte nepildīja un arī patreiz nepilda savus pienākumus pret atbildētāju kā bērnu un savu mazbērnu. Vecāku un bērnu attiecības veidojas ilgstošā laika periodā un lielā mērā bērnu attieksmi pret vecākiem veido paši vecāki. Atbildētāja nespēj izturēties sirsnīgi un ar mīlestību pret māti, jo nav izjutusi mīlestību un rūpes no mātes puses pret sevi. Atbildētāja pārtrauca uzturēt attiecības ar māti, kad viņa sāka iesaistīt dēlu savās šantāžās un draudos 2012.gadā. Atbildētāja uzskata, ka tas ir viņas pienākums pasargāt dēlu no šāda attiecību veida. /pers. C/ nesavtīgos nolūkos nav izrādījusi interesi ne par atbildētāju, ne viņas dēlu. Ar savu mazdēlu prasītāja nekad nav mēģinājusi uzturēt attiecības, lai arī atbildētāja tās centusies veidot, cerot ka attiecības uzlabosies, bet prasītāja neizrādīja iniciatīvu vai interesi, ja neguva materiālu labumu. Lai arī prasītājai ir zināma atbildētājas dzīvesvieta un dēla telefons, no viņas puses nav bijuši mēģinājumi sazināties ar draudzīgiem mērķiem. /pers. C/ īpašumā ir divistabu dzīvoklis, regulāri ikmēneša ienākumi no pensijas, nav konstatēta invaliditāte vai pierādīta saslimšana, ir iespējas uzlabot savu materiālo stāvokli, ir iespēja saņemt valsts un pašvaldības piešķirtos atvieglojumus un pabalstus, kas attiecināmi uz pensijas vecuma personām un pabalstus, pagasta noteiktos palīdzības pasākumus pensionāriem un personām, kas atzītas par maznodrošinātu vai trūcīgu personu.

Atbildētāja norāda, ka prasītājai ir bijis nodoms, ko viņa ir atklājusi un prasījusi atbildētājas piekrišanu, ko viņa arī deva, un pastāv iespēja, ka atbildētāja ir noslēgusi uztura līgumu nododot savu nekustamo īpašumu uzturētājam kā atlīdzību par palīdzību. Ja /pers. C/ nav realizējusi savu nodomu, tad pastāv iespēja to realizējot uzlabot savu materiālo stāvokli. Šādas iespējas realizēšanai nav šķēršļu. Prasītājai pieder vairāki kaķi, kuru uzturēšana prasa vairākus desmitus eiro mēnesī. Līdz ar to var izdarīt secinājumu, ka ienākumi /pers. C/ ir pietiekami, lai varētu uzturēt ne tikai sevi, bet arī dzīvniekus.

2017.gada 23.martā tiesā saņemti /pers. C/rakstveida paskaidrojumi par pretprasību, kuros norādīts, ka atbildētāja mēģina radīt iespaidu, lai iežēlinātu tiesu par viņas ienākumiem – izdevumiem. Paskaidrojumā minētie argumenti ir melīgi, jo sociālās aģentūras izdrukā un atbildētājas sniegtās ziņas par ienākumiem 2016.gadā nav kopējā saprotamā galējā summa, jo izdrukā ir ziņas par 7 mēnešu ienākumiem, tātad 5 mēneši ir bez ienākumiem, citās ziņās ir savādāk, tā kā konkrētus ienākumus nav iespējams noteikt un pastāv iespēja, ka tie tiek slēpti. Minētās darba vietas ir vai nu apturētas vai likvidētas, izņemot firmu, kur strādā atbildētāja. Visās darba vietās atbildētājai ir īsi darba termiņi nezināmu iemeslu dēļ. Atbildētāja sūdzas par zemiem ienākumiem, bet spēj apmaksāt īri, skolu, autolietošanu un visu pārējo, bet to nevar no viņas atklātās summas. Apzinātai ienākumu slēpšanai ir mērķis, lai tiktu atcelti uzturlīdzekļi. Civilvīrs /pers. E/aizdod naudu, arī sedz visus citus maksājumus, ceļojumus un 40 EUR uzturlīdzekļu maksājumu atbildētājas budžetam nerada lielu iztrūkumu. Prasītāja ir tajā vecumā, kad ir vajadzīga palīdzība, bet atbildētāja savā paskaidrojumā samelo, ar viņu nav bijis iespējams ar viņu sazināties, jo uz telefona zvaniem viņa neatbild. Bet sms un vēstuli izmanto kā līdzekli, lai prasītāju nomelnotu. Paskaidrojums no atbildētājas ir naida pilns un zinot šo situāciju, prasītāja necenšas tikties ar mazdēlu, jo atbildētājas rīcība ir neprognozējama, mazdēls var ciest, jo viņš nedrīkst uzturēt kontaktu ne ar tēvu, ne vecāmmammām, ne ar citiem tēva radiem, bērns ir iebaidīts, slimīgs, iespaidots no atbildētājas, kura ir viņu nošķirusi no visas radu saimes. Mazdēla tēvs 10 gadus tiek apsūdzēts dažādos pārkāpumos, kurus atbildētāja rada, izraisot konfliktsituācijas ar bērna tēvu, lai iegūtu papildus ienākumus. Atbildētājai vienkāršāk būtu interesēties par apstākļiem, kādos dzīvo prasītāja un par iespējamo palīdzību. 75 gados ar 240 EUR ir grūti savilkt galus, vienmēr kaut kam nepietiek. Parāds par komunālajiem pieaug, jo arī maksājumi aug, dzīves dārdzība ir nesamērojama ar prasītājas pensiju, tādēļ prasītāja lūdz uzturlīdzekļus, lai kaut daļēji varētu segt izdevumus.

Tiesas sēdē prasītāja prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītajiem pamatiem, pretprasību neatzina uz rakstveida paskaidrojumos norādītajiem pamatiem.

Tiesas sēdē atbildētāja prasību neatzina, pretprasību uzturēja uz pretprasības pieteikumā norādītajiem pamatiem.

Motīvu daļa

Noklausījusies pušu paskaidrojumus, pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus un novērtējusi tos kopsakarā, tiesa atzīst, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma, pretprasība ir daļēji pamatota un daļēji apmierināma.

Ar Dobeles rajona tiesas 2016.gada 25.februāra spriedumu daļēji apmierināta /pers. C/ maza apmēra prasība pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu un no /pers. D/ piedzīti uzturlīdzekļi 40 EUR mēnesī par labu /pers. C/.

Prasītāja lūdz palielināt uzturlīdzekļu apmēru un piedzīt no atbildētājas uzturlīdzekļus 840 EUR gadā, kas ir 70 EUR apmērā mēnesī.

Lietā nav strīda par to, ka prasītāja ir atbildētājas māte un to apliecina prasības pieteikumam pievienotā Auces novada dzimtsarakstu nodaļas 2015.gada 5.februāra izziņa par dzimšanas reģistrāciju Nr.21.2-19/7.

Civillikuma 188.pantā noteikts, ka *pienākums uzturēt vecākus un vajadzības gadījumā arī vecvecākus gulstas uz visiem bērniem samērā ar viņu spējām uzturēt vecākus vai vecvecākus un mantas stāvokli. Strīdus par uzturlīdzekļiem vecākiem vai vecvecākiem izšķir tiesa.*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2011.gada 27.aprīļa spriedumā Nr.SKC-160/2011 atzinis, ka no Civillikuma 188.panta pirmās daļas nepārprotami izriet bērnu pienākums apgādāt vecākus. Tomēr, kā tas jau izriet no minētās tiesību normas gramatiska tulkojuma, šāds pienākums bērniem nepastāv vienmēr un *per se*, bet gan rodas tikai vajadzības gadījumā. Minētās tiesību normas izpratnē ar vajadzības gadījumu jāsaprot vecāku nepieciešamība pēc papildu līdzekļiem tādu iemeslu dēļ, ka viņi paši nespēj sevi nodrošināt un apgādāt. Nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem un to apmēru pamato faktiskie apstākļi katrā atsevišķā situācijā, kurus, izspriežot lietu, jāvērtē tiesai. Savukārt fakts, ka vecākiem vajadzīga bērna apgādība, jāpamato prasītājam, tādējādi pierādīšanas pienākums, prasot uzturlīdzekļus no bērniem, gulstas uz vecākiem. Tikai pēc tam, kad tiesa uzskata par pierādītu un pamatotu vajadzību pēc papildu līdzekļiem, tai jāvērtē, kādā apmērā un kādās daļās prasītāja bērniem ir pienākums to sniegt.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja ir sasniegusi pensijas vecumu un viņas vienīgie ienākumi ir vecuma pensija.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, *pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse*.

Lietā nav strīda par to, ka prasītājas vecuma pensija ir 240 EUR apmērā, ko apliecina arī Auces novada sociālā dienesta 2011.gada 12.janvāra

lēmums par maznodrošinātas personas (ģimenes) statusa piešķiršanu Nr.1-10/198 prasītājai, kurā cita starpā norādīts, ka prasītājas ienākumi uz vienu ģimenes locekli pēdējos trijos mēnešos vidēji mēnesī ir 283,86 EUR.

No minētā lēmuma redzams, ka Auces novada sociālais dienests atteicis prasītājai piešķirt maznodrošinātās personas statusu, jo personas ienākumi uz katru ģimenes locekli mēnesī pārsniedz 70% no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas, proti, ienākumi pārsniedz 70% no 380 EUR, kas ir 266 EUR.

Tādējādi tiesa atzīst, ka lietā ir pierādīts fakts, ja prasītāja nesaņemtu uzturlīdzekļus no atbildētājas, tad viņai būtu piešķirts maznodrošinātās personas statuss.

Tāpat prasītāja prasības aprēķinā norādījusi, ka viņai 2016.gadā bija pensija 240 EUR, saņēmusi uzturlīdzekļi 40 EUR, kas gadā sastāda 3 360 EUR. Izdevumi gadā ir komunālie maksājumi 750 EUR, elektrības maksājumi ar boileru 360 EUR, gāze (propāna) 108 EUR, televizors (ekonomiskā paka) 108 EUR, zāles ekzēmas ādas mīkstināšanai 48 EUR, zāles iekaisumiem rokās un kāju pēdās 264 EUR, sirds zāles 36 EUR, kataraktas profilaksei acu pilieni 36 EUR, higiēnas pakas 24 EUR, receptes, ārsta apmeklējumi, ceļa izdevumi, norīkojums uz Stradiņa slimnīcas izmeklējumiem 37 EUR. Personiskai higiēnai nepieciešami zobu pasta, ziepes, šampūni, veļas mazgāšanas līdzekļi 124 EUR apmērā, kas kopā gadā sastāda 2 003 EUR. Prasītājai dzīvošanai paliek 113,08 EUR mēnesī.

No prasītājas iesniegtā SIA "Auces komunālie pakalpojumi" personas rēķina par laika periodu no 2016.janvāra līdz 2016.gada decembrim redzams, ka aprēķinātā gada maksa par komunālajiem pakalpojumiem sastāda 753,65 EUR.

Prasītāja aprēķinājusi, ka viņas gada izdevumi sastāda 2003 EUR un tos atskaitot no viņas gada ienākumiem 3360 EUR ir aprēķināti ikmēneša līdzekļi, kas paliek pēc visu izdevumu nomaksas un tas ir 113,08 EUR mēnesī, kas aptuveni ir 3,76 EUR dienā, kas kā noprotams ir pārtikas iegādei, jo aprēķinā pārtika netiek norādīta.

Vispārzināms fakts ir tas, ka katram cilvēkam ir nepieciešams nodrošināt viņa pamatvajadzības – ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, un atkarībā no vecuma – arī obligātā izglītība.

Līdz ar to tiesai nav pamata apšaubīt, ka prasītājas aprēķinā norādītie izdevumi ir saistīti ar pamatvajadzību nodrošināšanu.

Maznodrošinātās personas statuss tiek piešķirts attiecīgajai pašvaldībai izvērtējot vai personas vai arī ģimenes ienākumi nepārsniedz attiecīgajā pašvaldībā noteikto maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu līmeni.

Kā lietā konstatējams, tad prasītājai būtu piešķirams maznodrošinātās personas statuss, ja viņa nesaņemtu atbildētājas veiktos uzturlīdzekļu maksājumus. Līdz ar to tiesa atzīst, ka lietā ir pierādīts, ka prasītāja pati nespēj sevi nodrošināt un apgādāt.

Tā kā nosakot uzturlīdzekļu apmēru tiesai ir jāvērtē bērna spējas uzturēt vecākus, tad lai novērtētu, cik liela uztura nauda ir piedzenama, tiesai ir jāizvērtē atbildētājas mantiskais stāvoklis.

No Valsts ieņēmumu dienesta izziņas Nr.31.1-8.62.3/134526 izriet, ka atbildētāja ir reģistrēta VID nodokļu maksātāju reģistrā, nav reģistrēta pievienotās vērtības nodokļu maksātāju reģistrā, nav reģistrējusies VID kā saimnieciskās darbības veicēja. /pers. D/ ienākumi no 2016.gada 1.janvāra ir 4 322,31 EUR. Periods izziņā nav minēts, bet norādīts, ka dokumenta datums ir tā elektroniskās parakstīšanas datums, kas izziņai nav pievienots.

No lietas materiāliem pievienotās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017.gada 22.februāra izziņas Nr.E11405350 secināms, ka laika periodā no 2016.gada februāra līdz 2017.gada februārim atbildētājas ienākumi sastādīja 5 361,59 EUR. No minētās izziņas redzams, ka no 04.02.2016. līdz 15.05.2016. prasītāja ir saņēmusi bezdarbnieka pabalstu. No 17.05.2016. atbildētājai ir patstāvīga darba vieta SIA "/nosaukums/". Kā arī konstatējams, ka no 12.09.2016. līdz 02.11.2016. prasītājai ir bijusi slimības lapa.

Tiesai nav pamata apšaubīt, ka tie ir atbildētājas patiesie ienākumi, jo abas izziņas nesatur pretrunīgu informāciju.

Kā arī minētā informācija saskan ar pašas atbildētājas norādīto, tādējādi tiesai nav pamata apšaubīt, ka tiesai ir sniegta patiesa informācija par atbildētājas ienākumiem.

Lietā nav strīda, ka atbildētājas apgādībā ir nepilngadīgs bērns. No atbildētājas pretprasībā norādītā redzams, ka atbildētāja saņem uzturlīdzekļus 180 EUR mēnesī. Tiesai nav pamata neticēt, ka atbildētāja tos nesaņem regulāri, taču lietā nav pierādījumi, kas tos būtu saņēmusi mazākā apmērā.

Ar Dobeles rajona tiesas 2016.gada 25.februāra spriedumu no atbildētājas bija piedzīti 40 EUR mēnesī par labu prasītājai. Minētajā spriedumā tiesa bija konstatējusi, ka atbildētājas ienākumi no 2015.gada janvāra līdz 2015.gada augustam bija 11 225,78 EUR.

Salīdzinot atbildētājas 2016.gada ienākumus ar iepriekšējā spriedumā konstatētajiem ienākumiem 2015.gadā, tiesa atzīst, ka atbildētājas ienākumi ir būtiski samazinājušies.

Atbildētājas 2016.gada gada ienākumi sastāda 7521,59 EUR (180 x 12 = 2160 + 5 361,59 = 7521,59).

Tiesa ņem vērā, ka atbildētājas apgādībā ir nepilngadīgs trīspadsmit gadīgs dēls, kuram arī nepieciešams nodrošināt tādus dzīves apstākļus un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību, kā arī ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte. Tiesa ņem vērā, ka atbildētājai ir jānodrošina gan savas, gan dēla pamatvajadzības.

Tādējādi ņemot vērā, ka atbildētājas ienākumi ir būtiski samazinājušies, tad piedzenamais uzturlīdzekļu apmērs ir samazināms un nosakāms 30 EUR mēnesī.

Samazināmais uzturlīdzekļu apmērs nosakāms no brīža, kad atbildētāja ir cēlusi pretprasību, tas ir, no 2017.gada 28.februāra, jo ar minēto brīdi atbildētāja sāka īstenot savas aizskartās tiesības.

Atbildētāja lūgusi viņu atbrīvot no pienākuma uzturēt māti.

Saskaņā ar Civillikuma 188.panta otrā daļa noteic, ka *bērnu var atbrīvot no pienākuma uzturēt vecākus vai vecvecākus, ja tiek konstatēts, ka vecāki vai vecvecāki bez dibinātiem iemesliem izvairījušies pildīt savus pienākumus pret bērnu.*

Ņemot vērā minēto tiesību normu, atzīstams, lai atbildētāju varētu atbrīvot no pienākuma uzturēt māti, viņai ir jāpierāda, ka māte bez dibinātiem iemesliem izvairījusies pildīt savus kā vecāka pienākumus.

Tiesa atzīst, ka lietā nav konstatējami tādi apstākļi, kas varētu liecināt, ka prasītāja ir izvairījusies pildīt savu kā vecāka pienākumu pret atbildētāju.

Atbildētāja ir tiesai iesniegusi psihologa/psihoterapeita /pers. Z/ sastādītu 2014.gada 22.decembra pārskatu par klienta psiholoģisko konsultēšanu. No minētā pārskata ir redzams, ka tajā ir norādīts konsultāciju apraksts un izmantotās metodes. Tātad tiesa konstatē, ka secinājumi un konstatējumi netiek norādīti. Līdz ar to tiesa atzīst, ka minētais dokuments nesatur pierādījumus par speciālista vērtējumu vai atzinumu par iespējamo emocionālo vardarbību. Turklāt arī pārskatā nav norādīts, ka emocionālā vardarbība būtu bijusi no mātes puses.

Kā arī tiesa atzīst, ka Civillikuma 188.panta otrā daļa norāda par uzturēšanas pienākumu. Līdz ar to tiesa atzīst, ja arī būtu pierādīts, ka atbildētāja bērnībā būtu izjutusi emocionālo vardarbību no mātes, bet nebūtu pierādīts fakts, ka māte ir izvairījusies uzturēt meitu, tad arī nebūtu konstatējams pamats minētās tiesību normas piemērošanai.

Ņemot vērā lietā konstatēto abu pušu materiālo stāvokli, gan prasītāja, gan atbildētāja ir atbrīvojamas no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189. - 195., 204.[1]pantu, tiesa

n o s p r i e d a

noraidīt /pers. C/ maza apmēra prasību pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu.

Daļēji apmierināt /pers. D/ pretprasību pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu un noraidīt /pers. D/ pretprasību pret /pers. C/ par atbrīvošanu no pienākuma uzturēt māti.

Samazināt piedzīto uzturlīdzekļu apmēru pēc Dobeles rajona tiesas 2016.gada 25.februāra sprieduma un sākot no 2017.gada 28.februāra piedzīt no /pers. D/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. C/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus 30 EUR (trīsdesmit *euro*) mēnesī.

Uzturlīdzekļu piedziņa pēc izpildu raksta, kas izdots pamatojoties uz Dobeles rajona tiesas 2016.gada 25.februāra spriedumu civillietā Nr. C13059215, izpildāma par laika periodu līdz 2017.gada 27.februārim.

Atbrīvot /pers. C/un /pers. D/ no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2017.gada 20.jūnija, apelācijas sūdzību iesniedzot Dobeles rajona tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) I.Kovaļova